

Insan Hakların Cümlä Deklaratıyası

Kabledildi hem bildirildi 217 A (III) Birleşmiş Milletlär Kurulun Genel Asambleyasının kararınnan 1948 yılda dekabrının onunda

Respublika Moldovadaki İnsan hakları merkezi

Basılêr Birleşmiş Milletlär Kurulun Moldovadaki İlerlemä Programasının Yardımınan

Preambula

ESABA ALARAK, ani insan aylesi azaların kişilik saygılı, onnarın birtakım hem ayırılmaz hakların tannması serbestliin, dooruluun hem ömür-dünnää usuluun temelidir; hem

ESABA ALARAK, ani insan haklarına gösterilän saygısızlıktan hem aşaalıktan kaynaklanan yabannık darıldêêr insannın üzü, hem ani ölä bir dünnää kurulması, nerdä insannarda olacek söz hem düşünmek serbestlii hem olmayacak korku hem sıkıntı, insannarın bir üüsek isteyişi gibi bildirildi; hem

ESABA ALARAK, ani insan hakları lââzım korunsun kanon kuvedinnän, ani olmasın ölä, açan insan, bitki çözüm gibi, zorbalaa hem baskıya karşı istar-istemäz kalêr yapsın kalkıntı; hem

ESABA ALARAK, ani lââzım halklar arasında dostluk baalantıların ilerlemesinä yardımcı olmaa; hem

ESABA ALARAK, ani Birleşmiş Milletlär halkları kendi Ustavında tekrarlādılar inandıklannı insannarın temel haklarına, insan kişiliin onuruna hem kıymetinhem da adamnarlan karıların birtakım haklarına hem karar aldılar sotial ilerlemesine yardımcı olmaa hem taa bol serbestliktäyaşamak koşullannı iileştirmäa; hem

ESABA ALARAK, ani aza devletlär söz verdilär, Birleşmiş Milletlär Kurulun birliktä, cümlä insan hakların hem temel serbestliklerin sayılanmasına yardımcı olmaa;

hem

ESABA ALARAK, ani bu haklar hem serbestliklär tabeetin universal annaşılması bu baalantıyı bütünnä tamannamak içik pek maanalıdır,

GENEL ASAMBLEYA

bildirer bu Insan Hakların Cümlä Deklaraıtyasını ölä bir problema gibi, angısını lââzım özensinnär çözmäa hepsi halklar hem devletlär, aniki herbir insan hem cümleinin herbir organı, dayma göz altında tutarak bu Deklaraıtyayı savaşınnar aydınatmaklan hem üüretmäklän yardım etmaa bu hakların hem serbestliklerin sayılanmasına naıional hem halklararası progresiv işlärän onnarın tanıtılmasına hem tamannamasına nicä Kurula girän devletlerin halkları arasında, ölä da o halklar arasında, angıları bulunrlar o devletlerin kanonnarı altında olan topraklarda.

Yazı 1

Insannar hepsi duuêrlar serbest hem birtakım kendi kıymetindä hem haklarında. Onnara verilmiş akıl hem üz da lââzım biri-birinä davransınnar kardaşlık ruhuna uygun.

Yazı 2

Herbir insanda lââzım olsun hepsi bu Deklaraıtyada bildirilän haklar hem serbestliklär, hiçbir ayrıntısız soy, deri rengi, adam hem karı, dil, din, politika yada başka inandıkları, mülk, insan boyu eki başka durum bakımından.

Bundan başka diil lââzım yapılsın hiçbir ayrıntı devletin ya insanın yaşadı topraan politika statusuna görä, bakmayarak o toprak serbest mi, bakımnı mı, kendibaşına kullanmayan mı osa suverenitetindä başka türlü sınırlamalı mı.

Yazı 3

Herbir insanın yaşamak, serbestlik hem kişiliinä dokunmamak hakı var.

Yazı 4

Kimsey diil lââzım tutulsun esirliktä ya serbestsiz durumda; esirlik hem esir satılması hiçbirürlü kabledilmeer.

Yazı 5

Kimsey diil lââzım zeetlensin, zorlaştırılısın yada cezalandırılısın zulumca eki insan şanını aşaalayan davranışlan.

Yazı 6

Herbir insanın, nerdä da o bulunsä, var hakı daava subyekti olarak tanınmaa.

Yazı 7

Herbir insan kanona karşı denk hem herkezin, bir ayrıntısız, var birtakım hakı kanonnan korunmalı olmaa. Hepsi insannarın birtakım hakı var bu Deklaraıtyayı bozan diskriminaıtyadan hem bölä diskriminaıtya fitlemesindän korunmalı olmaa.

Yazı 8

Herbir msanın hakı var legal millet daavalarından haklarını efektivli geeri almaa, eer kostituıtya ya kanon tarafından ona verilän haklar korunmazsalar.

Yazı 9

Kimsey yok nasıl zakonsuz zorlan kapansın, tutulsun yada erindän kaldırılısın.

Yazı 10

Herbir insanın haklarını hem borçlarını belirtmek için hem ona çıkarılan kabaatlananın sebepli olup-olmadıını göstermek için var hakı, cümlä birtakımnık temelindä, istemäa onun daavası bakılısın açık hem dooruluk kurallarına uygun olarak baalı olmayan hem tarafsız olan sudta.

Yazı 11

Herbir kabaatlı bulunan insanın hakı var kabaatlı sayılmamaa, eer onun kabaatı zakona görä açık araştırmaklan ortaya çıkarılmadıysa hem ona hertürlü korunma kolaylıı verilmediysä.

Kimsey yok nasıl cezalandırılısın ölä bir cürüm (zakona uymayan iş) yapması içiıı yada yapmaması için, eer yapıldıı zamanda o cürüm naıional zakonnarına görä hem halklararası haka görä cezalanan kabaat sayılmadıysa. Hem yok nasıl kabaatlıya verilsin taa aar ceza, nekadar vardı nasıl verilsin o vakıtta, açan cürüm yapılmış.

Yazı 12

Kimseyin yok nasıl kanonsuz karışılısın kendi kişi hem aylä yaşamasına, kanonsuz dokunulsun onun eviııä, onun Yazışma saklılıına yada onun kıymetinhem adına. Herbir insanın var hakı kanonnan korunmalı olmaa bölä karışmalardan eki bölä dokunmalardan.

Yazı 13

Herbir insanın var haki serbest er diiştirmää hem herbir devletin sınırlarında kendisinä oturmak eri ayırmaa.

Herbir insanın var haki çıkmaa memlekettän, bu sırada kendi memleketindän da, hem dönmää memleketinä.

Yazı 14

Herbir insanın var haki sıkıştırmalardan başka memleketlerdä koruntu aaramaa hem o koruntuyu kullanmaa.

Bu hak yok nasıl kullanılsın, eer sıkıştırma yapılsın gerçektän politikaya baalı olmayan bir kabaat için yada Birleşmiş Milletlär kurulun neetlerinä hem printiplerinä karşı gidän işlär için.

Yazı 15

Herbir insanın var vatandaşlık haki.

Kimseydän yok nasıl kanonsuz alınsız onun vatandaşlıı yada onun hakl kendi vatandaşlıını diiştirmää.

Yazı 16

1.Yaşlarını dolduran adamnarın hem karıların var haki, hiçbir sınırlamasız soy, milletlik ya din üzerinä, evlenip aylä kumıaa. Onnarın hakları birtakım evlenirkän, evlenmektä bulunarkan hem ayırılarkan.

Evleimäk olabilir sade karşılıklı iki tarafın bütün serbestliinnän hem kayıllınnan.

Aylä– cümleinin bir natural hem ana kısmı hem onun var haki cümlä hem devlet tarafından korulu olmaa.

Yazı 17

Herbir insanın var haki mal saabisi olmaa tek başına yada başkasınnan birliktä.

Kimseyin elindän zakonsuz mal diil lääzım alınsın.

Yazı 18

Herbir msanın var serbestli düşünmäk, üz hem din haki; bu haka girer serbestlik diiştirmää kendi diilini ya inandıklarını hem tutmaa kendi dinini ya inandıklarını tek başına ekı başkasınnan birliktä, halka açık üürenmää, duva etmää hem din ritual adetlerini kullanmaa.

Yazı 19

Herbir insanın var haki serbestli fikirlerinä hem onnarın serbestli açıklamasına; bu haka girer serbestlik engelsiz kendi fikirlerinä uymaa hem serbestlik aaramaa, kabletmää hem daatmaa bilgi hem fikir hertürlü hem devlet sınırlarına baalı olmayarak.

Yazı 20

Herbir insanın var haki uslu toplantı hem kuruluş serbestliinä.

Kimseyi yok nasıl zorlaştırmaa girsııı nesoy-sa kurılışa (asotiatieyä).

Yazı 21

Herbir insanın var haki pay almaa kendi devletin kullanmasında doorudan yada seçilmiş vatandaşlann aracılınnan.

Herbir insanın var birtakım haki kendi memleketindä devlet izmetinä giräbilmää.

Halkın isteyişi lääzım olsun önderlik kuvedin temeli; bu isteyiş laazım belli edilsin periodik hem falş olmayan seçimnerdä, angıları lääzım yapılsınnar universal hem birtakım seçim hakınnan, saklı kiyat atmaklan yada başka denk maanalı, kiyat atmanın serbestliini koruyan formalarlan.

Yazı 22

Herbir insanın, cümlä azası olduu için, haki var sotial yardımına hem onun saygılıın yardımını olması için hem kişiliin serbestli ilerlemesi için lääzım olan ekonomika, sotial hem kultura hakların gerçekteştirmesinä national yardımınarı hem milletlärarası işbirlii yolunnan hem herbir devletin yapılışına hem kaynaklarına uygun olarak.

Yazı 23

Herbir insanın var haki çalışmaa, serbestli iş ayırmaa, dooru hem uygun iş kolaylıklarında çalışmaa hem işsizliktän korunmalı olmaa.

Herbir insanın var haki hiçbir ayırıntısız birtakım iş için birtakım ödek kabletmää.

Herbir çalışan insanın var haki almaa dooru hem kanaatlı ödek, angısı eter insanca yaşamaa ona hem onun aylesinä hem angısına, lääzım olduynan, eklener başka sotial yardımınarı.

Herbir insanın var haki kurmaa profesional birlikleri hem girmää profesional birliklerinä kendi intereslerini korumaa deyni.

Yazı 24

Herbir insanın var haki dinnenmä hem boş vakıda, bu arada çalışma günün akıllıca sınırlanmasına hem periodik ödekli izinina (otpuskaya).

Yazı 25

Herbir insanın var haki ölä yaşamak uuruna, bu sıraya girer imeesi, giyimi, evi, saalık bakımı hem lääzım olan sotial izmetleri, angısı lääzım olër korumaa saalıını hem varlıını, kendisinin hem aylesinin, hem haki yardımsız kalmamaa işsizlik, hastalık, sakatlık, ihtärlık yada başka olabilirlii durumda, açan o kendisinä baalı olmayan sebeplär üzerinä geçinmesi için kaynaksız kalabilir.

Analık hem uşaklık vererlär bir ayırı bakım hem yardım haki. Hepsi uşaklar, duuan evlilikä ya evlilik dışında, lääzım kabletsinnär birtakım sotial yardımı.

Yazı 26

Herbir insanın var üürenmäk haki. En az başlantı hem genel üürenmäk lääzım olsonnar ödeksiz. Başlantı üürenmäk lääzım olsun hepsi için. Tehnika hem zanaat üürenmesi için yol lääzım açık olsun herkezinä, üüsek üürenmäk tä lääzım hepsi için birtakım açık olsun herkezin becerdimä görä.

Üürenmäk lääzım ön versin insan kişiliin dolu ilerlemesmä hem da insan hakların hem temel serbestliklerin taa büük saygılanmasına. Üürenmäk lääzım yardım etsin karşılıklı annaşmak, saburluk hem dostluk olsun hepsi miiletlär, soy hem din grupaların arasında hem yardım etsin Birleşmiş Kurulun barış koruma çalışmalarına.

Ana-bobanın var üstün haki kendi küçük yaşlı uşaklarına üürenmäk forması ayırmaa.

Yazı 27

Herbir insanın var haki serbestli pay almaa cümleinin kultura yaşamasında, hoşlanmaa incä zanaatlan, pay almaa bilim ilerlemesindä hem faydalanmaa onun hayırlarınnan.

Herbir insanın var haki korunsun onun moral hem material interesleri, kaynaklanan oııun yaptıı bilim, literatūra ya artistik yaratmalarından.

Yazı 28

Herbir insanın var hakı ölä bir soțial hem halklararası düzenä, aılgısında bütün haklar hem serbestliklä, sıralanan bu Deklaraıiyada, gerçek olabileceklär.

Yazı 29

Herbir insanın cümlä karşısında borçları var, sade cümledä olur gerçeklensin kişiliin serbest hem bütün ilerlemesi.

Haklarını hem serbestliklerini gerçekteştirärkän herbir insana sade ölä sınırlama yapılabilinir, angısı kanona göre uygulanmış saade neetlän gerçekteştirmää aalemin haklarının hem serbestliklerinin tanınmasını hem saygılanmasını hem da demokratik toplumunda dooru moral ısteklerinä, cümlä düzeninä hem cümlä yaşamak boluuna uygun olması için.

Bu hakların hem serbestliklerin gerçekteştirilmesi hiçbirtürlü diil läázım aykırı gitsin Birleşmiş Milletlär Kurulun neetlerinä hem prinıptlerinä.

Yazı 30

Bu Deklaraıiyada bişey yok nasıl yorumnansın osoy, sansın bir devletä, kişi grupasına yada ayırı kişilerä veriler hak ölä bir çalışmada bulunmaa, angısı önnendiriler bu Deklaraıiyada sıralanan hakları hem serbestlikleri yok etmää.